

ŠEST DESETLETIJ DELA Z MLADIMI

TINE LENARČIČ

Mladinska komisija Planinske zveze Slovenije slavi letos 40-letnico svojega delovanja. Da bi to obletnico kar najlepše obeležila, je pripravila obširen program raznovrstnih aktivnosti, ki potekajo vse letošnje leto. Planinsko društvo Trbovlje, ki deluje že 84. leto, to je od leta 1912, pa je imelo že pred zadnjo vojno v svojem sestavu tudi mladinski odsek. Ustanovili so ga 17. februarja 1936, tako da letos slavi 60-letnico svojega delovanja. Ta jubilej so trboveljski mladi planinci posebej počastili marca letos s pestrim programom na posebni prireditvi.

DIJAKI V PLANINSKIH VRSTAH

Že ob ustanovitvi podružnice SPD v Trbovljah leta 1912 je bil med redkimi takratnimi člani tudi dijak **Franjo Calgaj**, čeprav je bila večina takratnih članov razmeroma mlada ter narodnostno zelo ozaveščena ob sicer precejšnjemu številu nemško govorečega uradništva pri takratnih trboveljskih podjetjih. Ob ustanovitvi mladinskega odseka v letu 1936 se je v njegovo dejavnost vključilo 40 mladincev in mladink iz trboveljskih šol, pa tudi iz vrst dijakov, vajencev in mladih delavcev. Odsek je vodil učitelj **Tone Flegar** ob vsestranski podpori društvenega odbora, posebno pa še predsednika oz. načelnika **Anteja Bega**, tudi znanega pedagoga.

Delovanje tega odseka na šolah je bilo spričo takratnih šolskih predpisov zelo oteženo. Vendar so takratni mentorji in planinski navdušenci našli pot. Že 29. maja 1938 so namreč na takratni Meščanski šoli v Trbovljah

ustanovili mladinski odsek SPD Trbovlje oziroma njegovo planinsko skupino. Ta skupina je delovala kot podmladek Rdečega križa na tej šoli, ker kot samostojna skupina SPD Trbovlje ni mogla in ni smela. Delovanje pa ne bi bilo mogoče, če ne bi tej planinski skupini stal ob strani in jo vodil takratni priznani pedagog, ravnatelj te šole in Maistrov borec **Anton Osterc**.

Mladi planinci so se udeleževali v različnih oblikah dejavnosti — z udeležbo na izletih, smučarskih tekmovanjih, fotoamaterski dejavnosti, prostovoljnem delu in podobno. Pri vodenju izletov skupine na Meščanski šoli Trbovlje je sodeloval tudi **Srečko Tič**, takratni učitelj, ki se je pogosto ukvarjal tudi z režiranjem različnih iger na šoli.

Med vojno, ko je bilo društvo razpuščeno, so se številni mladi planinci vključili v osvobodilni boj in marsikdo konca vojne ni dočakal. Takoj po končani vojni leta 1945, ko se je oktobra tega leta obnovilo delo planinske organizacije v Trbovljah, je pričel delovati — sicer v skromnem obsegu — tudi mladinski odsek. Delo tega odseka se je predvsem razmahnilo na takrat ustanovljeni gimnaziji v Trbovljah, ki je delovala in še deluje v zgradbi bivše Meščanske šole, postopoma v kasnejših letih pa tudi na vseh osnovnih šolah in tudi na vajeških, industrijskih in drugih srednjih šolah — tehniški srednji šoli, delavskem tehnikumu, ekonomski srednji šoli, izobraževalnem centru STT itd.

DELO NA VSEH PODROČJIH

Obseg in kakovost dela mladih planincev in njihovih mentorjev pa sta se razvila v zadnjih štiridesetih letih. Skorajda nemogoče je naštet številne aktivnosti in akcije, ki so jih v tem obdobju izpeljali bodisi na izletih ali pri organiziranju planinskih šol, delovnih akcij, planinskih manifestacij, predavanj, planinskih večerov z najrazličnejšimi nastopi, planinskimi razstavami, izobraževalnimi akcijami, planinskimi krožki, usposabljanju mladinskih vodnikov, mentorjev in instruktorjev planinske vzgoje, orientacijskimi tekmovanji, hojo po transverzalnih planinskih poteh, ekološkim ozaveščanjem in čiščenjem planinskih vrhov in okolice planinskih postojank ter planinskih potov, akcijami pionir-planinec in ciciban-planinec, literarno dejavnostjo in izdajanjem glasila Mladi planinec ipd. Mnogo literarnih prispevkov s planinsko vsebino je bilo objavljenih v šolskih glasilih Mlade sile, Mi mladi, Prvi koraki, Svetilka, Črno zlato, Hura in drugih. Nekaj je bilo objavljenih tudi v Planinskem vestniku, Zasavskem tedniku, glasilu Srečno, Zasavcu in drugih časopisih.

Prezreti ne smemo niti organizacije in izvedbe različnih poletnih mladinskih planinskih taborov, bodisi na domači Mrzlici kakor tudi v različnih alpskih dolinah, ki so se jih udeleževali mnogi mladi planinci. Omeniti je treba še sodelovanje v štafetah mladosti, spominskih pohodih po zasavskih vrhovih ipd. Tesno je bilo sodelovanje mladih pri delu Gorske straže in njenih akcijah.

Bravo, Merrick!

Izredne plezalne sposobnosti, neverjetno močna volja in vztrajnost so odlike 12-letne deklice **Merrick Johnston** iz Anchorageja na Alaski, ki je najmlajša osvajačka gore Mount McKinley z indijanskim imenom Denali, visoke 6193 metrov. Kot piše novembrska številka revije *American Girl*, je Merrick najmlajša alpinistka, ki je osvojila ta najvišji vrh Severne Amerike.

Deklico je na zahteven vzpon pripravljala njena 41-letna mati **Jennifer**. Da bi bila sposobna prenašati izjemne napore, ji je mati izbrala zelo težak trening. Dvakrat na teden je 4 do 5 ur s polnim nahrbtnikom lezla v hrib, 4 dni v tednu je imela gimnastiko, na koncu tedna pa si je nabirala moči z deskanjem na snegu, ki ga ima najrajši. Mati in hči sta pred vzponom prebili 26 dni na West Buttressu, da sta se aklimatizirali. Šele nato sta pod vodstvom vodiča krenili na goro. 23. junija 1995 sta srečno prispeli na vrh. »Rada bi spodbudila dekleta, naj uresničijo svoje sanje,« je dejala Merrick. Ko so jo pozneje vprašali, kaj je bilo na turi najtežje, je odvrnila, da doseči materino priznanje.

Prvi 12-letni deček, ki se je povzpel na Mount McKinley, je bil **Taras Genet**. Julija 1991, ko je stal na vrhu, je bil malce starejši kot Merrick.

Osvojitev Denalija, čeprav zelo zahteven podvig, je šele začetek Merrickinih velikih načrtov. Rada bi bila prvi otrok, ki se je povzpel na najvišje vrhove vseh sedmih celin. Najbolj jo mikajo trije vrhovi: Aconcagua, Kilimandžaro in Mount Vinson.

Uspehi male Merrick so izredni, vendar pa otroški psihologi svarijo pred posledicami, ki jih utegnejo pustiti tako naporni podvigi. Merrick med drugim načrtuje, da bo čez leto ali dve stala na vrhu Mount Everesta.

J. N.

Na tisoče mladih se je v planinskem domu na Mrzlici in njegovi okolici naučilo smučanja in bivanja v naravi na sedemnajstih zimskih šolah v naravi.

Mlada planinska srenja ni ostala aktivna le v okviru svojega matičnega društva, to je Planinskega društva Trbovlje, pač pa se je povezovala preko koordinacijskega odbora zasavskih planinskih društev, sedanjega meddruštvenega odbora, z ostalimi mladimi planinci v Zasavju in Posavju. Ti tesni stiki se že leta dolgo utrjujejo ob mnogih srečanjih na planinskih poteh, posebno pa še ob vsakoletnem srečanju zasavske in posavske planinske mladine. Vsako leto so se mnogi mladi planinci udeleževali dnevnih planincev v najrazličnejših planinskih območjih naše domovine, pa tudi memorialnih tekmovanj, ki so jih nekaj tudi sami organizirali na Mrzlici in v Trbovljah.

ZAHVALA STAREJŠIM GENERACIJAM

Ob tem kratkem pregledu smo omenili le najpomembnejše akcije in dejavnosti, pa tudi uspehe, ki jih je do-

segla trboveljska planinska mladina v preteklem šestdesetletnem obdobju. Če bi k temu opisu dodali še številčne podatke, bi bili ti zelo zajetni. Vse številke bi šle v stotine, tisoče, pri izletih pa tudi v desetstisoče udeležencev.

Da je ta planinska mladina dosegla tako velik razmah, opravila tako obsežno delo in dosegla tako velike uspehe v tem obdobju, se moramo jasno in nedvoumno zahvaliti številnim starejšim planinskim delavcem, mentorjem in mentoricam v vseh šolah in vrtcih, planinskim in mladinskim vodnikom, šolskim vodstvom, domači športni zvezi, občini Trbovlje, podjetjem, PZS in mnogim planinskim prijateljem in navdušencem, tudi prejšnjih generacij. Tem še posebej velja lep, topel in hvaležen spomin! Tisočem mladih planincev je bilo omogočeno, da so spoznali svojo domovino s planinskim svetom, se seznanili z mnogimi lepotami in zanimivostmi, pri vsem tem pa postali bogatejši in srečnejši.

ŠE VEDNO SE SPOMINJAMO ZELO SNEŽENE ZIME LETA 1952

GAMS V PLAZU

JANEZ LUŠINA

Sredi marca leta 1952 je vojaški smučarski center v Mojstrani pripravil pohod po zasneženih Karavankah: od Mojstrane na Dovje—Ravne—Dovško Babo (1891 m)—Hruški vrh (1776 m)—Rožco (1587 m)—Sv. Križ nad Jesenicami—Hrušico—Mojstrano.

Tistega snežnatega februarja so vojaki in enote vložili veliko časa in truda v kidanje snega na cesti in železniški progji med Jesenicami in Ratečami-Planico.

Pomagali smo odstranjevati sneg na hišah v Mojstrani, kjer je pod težo snežne odeje škripalo in se upogibalo tramovje. Vlak ni vozil več dni, cesta do Jesenic je bila ozka gaz. Po kruh in druge potrebščine so vojaki do Jesenic in nazaj odhajali s smučmi. Bila je zima, ki jo pomnimo še danes.

Do marca se je sneg ulegel, večjih nevarnosti snežnih plazov ni bilo pričakovati, saj se je snežna odeja do takrat že splazila ali ustalila. Vreme je bilo lepo, naklonjeno dejavnostim v naravi. Program smučarskega urjenja je dopuščal težji pohod s smučmi. Za seboj smo imeli tri mesece urjenja, ki ima v vojski svoje posebnosti.

Osnova je obvladovanje hoje s smučmi, smuk, pluzni zavoj in pluzni lok. Predvsem je treba obvladati smučanje v celcu, zunaj urejenih smučarskih prog in tudi ponoči, z vso opremo, orožjem in strelivom.

350 VOJAKOV NA SMUČARSKEM POHODU

Leta 1952 smo vojaki-smučarji še uporabljali smučar-

ske opremo, ki je bila zaplenjena nemški armadi na balkanskem bojišču.

Še danes mi je uganka, kje so nemške enote našle toliko smučarske opreme s smučmi vseh vrst in vezmi kandahar. Vsak vojak-smučar je imel na voljo tudi kože (pse) za hojo po strmini navzgor. Pribor za popravilo smuči je imela posamezna desetina, smučarskih maž holmenkol je bilo na pretek. Imeli smo dovolj rezervnih krivin, ki so nadomeščale zlomljeni vrh smučke, imeli smo sončna očala itn.

Zelo smo cenili smuči iz trdnega, prožnega lesa vrste hikori. Veliko smuči je bilo že lepljenih, zelo kratke smuči so bile namenjene izvidnikom, padalske smuči so bile v sredini opremljene s tečajem, da se jih je dalo skrajšati. Vse to je potrjevalo, kako solidno so bile opremljene nemške smučarske enote.

Večina naših vojakov je obvladala osnove vojaškega smučarstva in prav zato se je poveljnik smučarskega centra odločil za pohod. Še pred spomladansko otoplitvijo naj bi prišli na greben Dovške Babe.

Na pohod se je odpravilo okoli 350 vojakov-smučarjev. Z nami je bil znani, še danes upoštevan profesor **Drago Ulaga**. Prosili so ga, da o pohodu pripravi vojaško športno reportažo za objavo na radiu.

Ko se je popolnoma zdanilo in je sonce že obsijalo Julijce, smo bili že na strminah pod planino Dovška Rožca. Na pobočjih, kjer ni bilo gozda, so bili vidni manjši in večji snežni plazovi, ki so se tod trgali ob koncu februarja.

V enem od teh plazov so vojaki opazili negibnega gamsa. Prejšnjega dne v popoldanskem času ga je po vsej verjetnosti zajel snežni plaz in prinesel po strmini. Sneg